

ROMANIA NOUA

Abonamente: 1 Lună Lei 8
6 Luni „ 45
1 An „ 80

ORGAN DE PROPAGANDA NAȚIONALĂ

— Plata anunțurilor după învoială —
Redacția și Administrația
— Strada Gogol No. 39 — Chişinău —

Director: Dr. ONISIFOR GHIBU

Iese în fiecare zi de lucru

Sub conducerea unui comitet alcătuit din Români din toate țările

Prim-Redactor: Dr. ION MATEIU

Acțiunea G-ralului Averescu

Chişinăul a avut ieri cinstea de a fi vizitat de un mare fiu al Basarabiei și al neamului.

Domnul general Alexandru Averescu, ostașul neînfricoșat, acela care a apărut fără românească de dușman în împrejurările cele mai grele, fostul prim-ministru în împrejurări politice dintre cele mai neprielnice, a venit ieri să-și vadă țara de naștere ajunsă liberă, și să se puie în legătură cu anumiți factori ai vieții publice naționale.

Președintele „Ligei Poporului” e un democrat care înțelege că precum în timp de războiu țara a fost salvată nu de cele câteva mii de domnișori pretențioși dela orașe, cari și-au pus viața la adăpost prin toate birourile ferite de primejdie, ci de sutele de mii de țărani cari și-au pus viața în joc pentru apărarea pământului care ne hrănește pe toți și care cuprinde în sânul său osâmintele strămoșilor noștri, tot așa și în vreme de pace, țara trebuie să se rezime pe pătura sănătoasă și harnică a țărănimii. Aceasta a păstrat în sine energia strămoșască, sănătatea judecătii, dorul de țară și de muncă, simțământul de iubire de neam.

Generalul Averescu înțelegând marele adevăr, atâta vreme îndăbujit, că România nu poate a-unge o țară sănătoasă, decât făcându-se deplină dreptate țărănimii care a sfințit cu sângele ei bogat pământul strămoșesc, s'a pus pe lucru pentru închegarea unei acțiuni largi, menită să așeze cât mai repede țărăimea în drepturile ei.

Nici o jertfă nu trebuie cruțată, ca reformele votate de Constituanta anului trecut să fie puse în aplicare fără întârziere și astfel să înceapă atât de mult dorita premenire din temelie a României săngerate.

Oricât de neprielnice ar fi împrejurările de azi pentru o lucrare atât de mare, datorită tuturor oamenilor de bine este să-și îndoiască silințele spre a înlătura piedicile izvorâte mai mult din răutatea noastră decât din vina dușmanilor.

Întru cât acțiunea d-lui general Averescu pornește din concepția aceasta și socotește ca o necesitate fundamentală sinceritatea politică în lupta de democratizare adevărată a României, ni-meni n'ar avea motive să o privească cu neîncredere.

Totul atârnă de selecțiunea elementelor, cari prin energia lor, sunt chemate să dea unui program de luptă îndreptățirea, popularitatea și perspectiva realizării roditoare.

O mișcare largă de regenerare democratică nici n'ar fi cu puțință cu colaborarea unor spirite reacționare, cari fără nici o simțire sinceră pentru suferințele multmii îngenunchiate, caută numai plat-forme nouă de veche și odioasă eghemonie politică.

Basarabia, care a eșit din revoluție cu o pronunțată conștiință democratică, se va bucura de orice cureni cinstit pentru înlăturarea poporului la valoarea unui factor real al vieții politice de stat.

Aici mult decât în oricare provincie românească trăește convingerea, că existența României ca și a neamului nostru atârnă exclusiv de activarea fără temperamente a principiilor de democrație națională.

D. P.

MOLDOVA

Scumpă Moldova, țară de jale!
Ah! în ce stare tu ai ajuns!
Lasă-m'a plânge ranele tale,
Căci până 'n suflet mă simt pătruns!

Tu, ce ești bună, dulce, iubită,
Tu, ce ești fiica lui Dumnezeu,
Cum te lovește soarta cumplită!
Cum te înecă amarul greu!

Lupii și corbii, și vulpi străine
Fac a lor hrană din corpul tău,
Și tu, Moldova, plătești cu bine
La toți aceia care-ți fac rău!

O! cât de crunte s'otrăvitoare
Sunt pentru tine a lor mușcări,
Când ei cu buze sfârșitoare
Răspund l'a tale dulci sărutări!

Dar mult mai aprig trebuie să fie
Chinul ce suferi, amarul chin,
Când vezi chiar fii-ți cu dușmănie
Rupându-ți sânul de amor plin!

Mamă duiosă, tristă'n cădere
Cu agonie mâinile-ți frângi
Și nu-ți rămâne nici o putere,
Niei glas, la lume ca să te plângi

Când ridici fruntea, jos în țărână
O 'mpinge-o calcă dușman picior!
Când ridici glasul, o cruntă mână
Îți curmă 'ndata gemātu 'n zbor!

Dar cât va bate inima 'n mine,
Eu în veghere la luptă oiu sta
Și cu țărâ, eu pentru tine
În fața lumii voi protesta!

Pentru coroana-ți de Suverană,
Pentru-al tau nume și al tău drept,
Eu înfruntă-voi hidra dușmană,
Ș'un scut și-o face din al meu piept!

Voi zice ție: „Mamă 'ntristată!
„Prinde la suflet învior,
„Căci tu scăpa-vei de munci odată
„Și-i avea parte de viitor!

„Las' să te prade hoții în taină,
„Să urle lupii în urma ta.
„Lasă-i să rupă mândra ta haină...
„Haină mai mândră tu vei purta!

„In zadar răii vreu în orbire
„Cere sca lege a 'mpotrivi.

„Cerule vește a ta mărire,
„Și tu, Moldova, mare ve fi!

„In zadar cearcă ei să ridice
„Un zid la Prutul, despărțitor.
„Cădea-va zidul, și tu ferice,
„Veți fi unită cu a ta sor!

„Căci tot se află în Românie
„Inimi aprins de-un sacru dor,
„Ce vreu Românul ca să renvie
„Mare, puternic, ca dorul lor!

„E scrisă 'n ceruri sfânta Unire!
„E scrisă 'n inimi cu foc ceresc!
„O! Românie! l'a ta mărire
„Lucrează brațul Dumnezeesc!”

Voi zice, zice, până la moarte
Celor ce's dușmani neîmpăcați:
„O! voi, unelte de rele soarte
„Pentru României ce vă sunt frați!

„Voi care însuți cu-a voastre mâne
„Mormântul țării l-ați pregătit,
„Șați mușcat mâna ce vă dă pâne,
„Șați rânit sânul ce v'a iubit!

„Voi care țării plătiți cu ură,
„Când ea vă chiamă dragii săi fii,
„Uitând Dreptate, Lege, Natură,
„Uitând că însuși aveți copii,

„Blastemul țării curând să cadă
„Pe capul vostru nelegiuit!
„Blastem și ură... Lumea să vadă,
„Cât rău în lume ați făcut!

„Fie-va viața neagră, amară,
„Copii să n'aveți de sărutat!
„Să n'aveți nume, să n'aveți țară,
„Aci sa n'aveți loc de 'ngropat!

„Și când pe calea de veșnicie
„Veți pleca sarbei, tremurători,
„Pe fruntea voastră moartea să scrie:
„Dușmani ai țării! Cruzi vânzători!”
Vasile Alexandri

*) Poezia aceasta scrisă de marele nostru poet V. Alecsandri la anul 1857, când ideea unirii țării române înălțea în cale o mulțime de dușmani, se potrivește, în parte, și astăzi când după Unirea Basarabiei cu România, o mulțime de păcătoși clevețesc împotriva Națiunii.

Vorbirea domnului Ministru I. Inuceț in parlamentul roman

Răspunzând unei interpeleții, d. I. Inuceț, ministru basarabean în cabinetul român, a ținut să dea explicații asupra situației din Basarabia.

D-sa a arătat în cuvinte frumoase, că unirea Basarabiei cu patria mamă se datorește în primul rând conducătorilor basarabeni, cari încă din 1905 au început munca pentru deșteptarea poporului.

Basarabia însă are nevoie să-și păstreze autonomia garantată prin unire, din cauza deosebirii de spirit și de organizație, cari sunt superioare celor din România.

Astfel în Basarabia este regimul administrativ descentralizator; ea își alege reprezentanți prin vot universal, egal, direct și secret. În România este sistemul centralizator, iar votul universal numai pe hârtie, în proiect.

Punctul cel mai însemnat din actul unirii este însă chestiunea agrară, care rămâne să și-o rezolve basarabienii singuri. Pământul a și fost dat țărănilor în arendă, după cât poate lucra fiecare. În felul acesta astăzi s'a semănat în Basarabia mai mult de cât în oricare an de pace. Pe cînd în România chestiunea agrară a rămas tot nerezolvată.

DI. Inuceț a stăruit mai mult asupra apropierii sufletești ce trebuie să se facă între Basarabia și România. Nu trebuie nemulțumite clasele sociale și țărăimea moldovenească; trebuie să se procedeze cu tact. Numirea comisariatului general pentru Basarabia

este o garanție că lucrurile se vor îndrepta spre bine.

„Noi — a încheiat dl. Inuceț — vom da tot concursul nostru desinteresat, pentru ca să se ducă la bun sfârșit opera, care va înălța unirea pentru veșnicie.”

Discursul d-lui Inuceț a făcut bună impresie în Cameră. El va fi tip rit și răspândit în toate localitățile țării, iar în Basarabia și în limba rusă.

D-I General Averescu in Chişinău

In dorința d-sale de a se pune în legătură cu conducătorii vieții din Basarabia, d-I general Averescu a venit la Chişinău, unde, după informațiile unui aventurier politic cunoscător aici de câteva săptămâni, d-sa credea să găsească un PARTID TABANESCU cu care să se poată sta de vorbă. De fapt d. general n'a putut găsi altceva, decât ceace avea Basarabia; o totală lipsă de organizație politică și amestecul deestabil al unui vântură-țară, venit aici să pescuiească în tulburare.

Atingerea d-lui general cu conducătorii vieții naționale de aici a avut totuși o urmare bună: încredințându-se Basarabienii de lipsa lor de organizație, au început a se gândi serios la datoria de a organiza cât mai de grabă.

LA SITUAȚIE

Cățiva buni români discutau acu cățva timp asupra chestiunilor politice și culturale din Basarabia. Se adusesse în discuție problema sistemului ce ar trebui aplicat împrejurărilor din Basarabia, adică: dacă față de elementul străin recalcitrant îndărătnic, și oarecum preponderent față de cel român, mai ales în județele Cahul, Ismail, Cetatea Albă (Acherman) la sud și Hotin la nord, ar trebui folosit sistemul măsurilor drastice (aspre) sau cel al îngăduirii pretențiilor — uneori exagerate — ale minorităților. Părerile erau divergente. Reprezentanții ideilor îngăduitoare aveau pentru sine argumentul real al curentului urzit de revoluția rusească, ceilalți relevau că Germanii numai prin energie și afirmarea hotărâtă a drepturilor lor de cucuritori și-au putut asigura interesele. Ca și astăzi reprezentam și atunci părerea că, nici sistemul drastic —

— și nici cel al conciliației până la neglijarea și chiar stărbirea drepturilor noastre de stăpâni ai acestui pământ — e de sigur cazul măsurilor bulgărești pentru Găgaufii din sudul Basarabiei, — nu ne poate crea aici convenita situație de respect al străinilor și devotament și dragoste a Românilor de baștină. Pastrând calea de mijloc dintre cele două extreme, stăpânirea românească

va fi să dea toată îngrijirea, tot sprijinul elementului românesc din Basarabia.

Ridicarea economică, mai întâi cea culturală și politică apoi a țaranului și muncitorului român din Basarabia, readucerea cărturarilor noștri la făgașul culturii românești va da încredere în sine, vigoare, putere de muncă stăpânii lui de veacuri a acestui pământ, Românului. Străinul, pușin la număr, va trebui atunci, deși silit de temeinicia organizației noastre oarecum de bună voia lui să meargă alături de valul puternic al vieții românești, căci astfel e firea lucrurilor: cei mulți, bine închezați și deci tari îi înghit pe cei pușini și răzeși.

Zicem că în județele din sudul și în jud. Hotin din nordul Basarabiei iocuesc mulți străini, cel pușin așa arată datele statistice ale anuarului administrativ al Basarabiei din 1914. De fapt fostul județ Bolgrad, acum dezmembrat și trecut parte la Cahul și parte la Ismail, are o mare majoritate de Bulgari. Orașul Bolgrad, cu vre-o 20.000 locuitori cei mai mulți bulgari, numără de-abia vre-o 150 familii de Români, basarabeni de baștină și coloniști români, mulți transilvăneni; Stăbiliti pe aici încă din timpul stăpânirii românești dinainte de 1878. Având priieșul să stau adevă de vorba cu acești Români, cărași, muncitori, uni din ei negustori și foarte pușini intelectualiți am aflat că, nu au pământ de loc; singura lor avere imobilă e căsuța curată, înconjurată de-o mică curticică, într'o mahala îndepărtată a orașului. Au trăit în timpul stăpânirii rusești umiliți și apărându-se uneori cu parul de dușmania fășșă a străinilor, cum îmi

spunea Românul Andrei Budeanu. In casa Românului Ion Preda am găsit multe cărți românești, vechi scrieri cu slove chirilice, pe cari stăpânul casei le citește cu aceeași îndemănare ca și slova românească. Suflet cinstit de neaș Român, care nu-și poate uita leagănul de dincolo de Carpați, cetia gazete românești din Regat și din Transilvania și în vremurile stăpânirii țariste. Și-a crescut copiii în legea și graiul strămoșesc și împreună cu ceilalți conaționali ai săi a îndurat în cursul acestui războiu grelele zile de deportare și pribegie prin pustiriile înghețate ale Rusiei țariste. — Am vrea și noi să avem în casele noastre chipurile Regelui și a Reginei noastre, un calendar românesc, dar nu le putem găsi nicăieri”, îmi spunea într'o zi prietenul Preda. — „Foarte bine fac d-nii ofițeri români ai D-voastră că fac baluri și astfel se cunosc Românii din România cu orașenii cărturari de pe aici, și se adună și bani pentru ajutorarea invalizilor, dar și noi Români săraci și năcăjiți am vrea să-i vedem și să vorbim cu Românii din regatul român”, îmi spunea altădată Românul George Pârlea. — „Așteptăm să cunoaștem și noi îndreptarea și facerea de bine pe care va aduce-o stăpânirea românească”, zicea Românul Iacob Vălcu. — Astfel vedem zi de zi manifestându-se în chipul cel mai sincer dorințele și nădejdiile de mai bine ale Românilor din acest colț străin al Basarabiei; vedeam că mai ales pentru acești credincioși păstrători ai României-mul ar trebui făcut fără preget tot ceace îngăduie împrejurările. — Cu sprijinul efectiv al d-lor ofițeri ai diviziei a V-a, pe atunci comandata de d-I general Constantin Neculcea, și prin străduințele cele mai devotate ale sublocotenentului Vasile Iasimchi, care a adunat vre-o 340 cărți românești, tablouri și cărți ilustrate cu chipuri din trecutul glorios al Românilor, s'a putut pune temelia casei de sfat și citire românească din Bolgrad, purtând numele d-lui general Constantin Neculcea, căci „noi Românii Basarabeni” — zicea la o constatare Românul basarabean Grigoraș — „nu putem să arătăm astfel dragostea și adanca noastră mulțumire armatei noastre românești, care ne-a scapat de moarte și robie, decât pomenind în numirea casei noastre de sfat și citire numele generalului român, care aici, în Bolgrad, a vestit unirea Basarabiei cu mama sa, România.” — Aceasta casa de sfat și citire românească, menită să-i adune într'un manunchiu pe toți Românii din Bolgrad și împrejurime, să trezească și crească interesul și dragostea membrilor săi pentru graiul, portul, datinile, credința, istoria și scrisul românesc. să dea sfaturi și ajutoare bănești membrilor săi, dar mai ales copiilor de școală, sarmani și vrednici, să dea celor doritori învățătura de carte românească etc., a luat ființă în ziua de Joi 7 | VI c., având la dispoziție un capital de 968 lei, bani câștigați de pe urma unui concert urmat de dans, aranjat de d-nii ofițeri ai diviziei V-a în frunte cu d-nul general Neculcea *).

Am văzut multă însuflețire între Basarabienii noștri, atunci când

numai se vorbea de înghetarea acestei societăți, și nu voi uita cuvintele d-lui Vulpe, părintele Românilor din orașul și județul Bolgrad: „E un lucru sfânt înființarea unei astfel de societăți românești”. Cred că societatea ce s'a înghetab decurând în Bolgrad va da, în scurt timp, cele mai frumoase roade, căci are în frunte oameni cinstiți, harnici și cu tragere de inimă, și nu va fi lipsită și de aci încolo — sperăm — de tot sprijinul armotei și al celorlalte autorități românești. In chipul acesta, apoi prin o temeinică organizare economică, prin aplicarea unui rațional sistem de stabilirea de coloniști români harnici chiar prin aceste părți înstrăinate ale Basarabiei, prin împrietărire Românilor deja stabiliți, se vor pune baze solide pentru existența poporului nostru și păstrarea caracterului etnic al Basarabiei de sud. In fața perseverenței lipsite de brutalitate și a seriozității ce trebuie să o imprimăm voinței noastre de a fi noi stăpâni în casa noastră, străinul trebuie să cedeze!

Dr. Aurel Morariu.

Ambasada germană din Roma devastată

Gazetele germane scriu cu indignare despre devastarea ambasadei germane din Roma, pentru care-i fac tâlhari pe Italiani.

Căci germanii și aliații lor nu duc decât dreptate și cultură în teritoriile ocupate — scriu aceleași gazete. Mobila, tablourile, chiar și lămpile celor refugiați, toate le lasă la locul lor.

In acelaș timp la noi, în teritoriul ocupat, profesorul universitar Longinescu, în urma unei plângeri ce a făcut la Komandatura germană în București, arătând că i s'au furat aparatele laboratorului universitar — a fost arestat de autoritățile germane.

Dela Cercetașii României

Împrejurări neprevăzute amână cu două zile, venirea în Chişinău a cercetașilor României. Ei vor sosi Duminică 1 Iulie ora 10 dimineața cu un tren special.

Vineri și Sâmbăta se va reprezenta la cinematografele din localitate, filmul cercetașilor, cari vor sosi Duminică în Chişinău.

Duminică 1 Iulie ora 10 dimineața vor sosi în Chişinău o parte din „Cercetașii României” pentru a răspunde chemării făcute la Iași de către frații lor din Basarabia. Acești cercetași sunt din toate părțile locuite de români, din Moldova, din Muntenia, din Oltenia, din Dobrogea, din Ardeal, din Bucovina și chiar din Macedonia. Ei au trăit în timpul războiului, la Sculenii moldovenești într'o colonie de muncă și de învățătura și vin în Chişinău ca simbol al solidarității tinerețului românesc de pretutindeni.

La ora 11 vor lua parte la Te-deumul ce se va oficia anume în catedrala arhiepiscopală, apoi se va face primirea și defilarea în fața d-lui Comisar General al Basarabiei, d-I general Văitoianu și a P. S. Sale Parintelui Nicodem, locotenentului arhiepiscopal al ținutului Basarabiei. La ora 12 va avea loc în sala Eparchială o șezătoare cercetașească. Programul se va publica în numărul de mâine.

Luni, cercetașii, vor vizita orașul și instituțiile lui.

*) Despre activitatea culturală și românească, desfășurată de ofițerii acestei divizii în timpul șederii în Basarabia, vom scrie cu altă ocazie.

CURSURILE DE INVATATORI

DIN ISTORIA ROMANILOR

(Urmare)

de G. Tofan

Impărăția româno-bulgară a Asanștilor.

Un rol deosebit de însemnat a avut Români de la miază-zi de Dunăre în împărăția româno-bulgară. O răscoală a păstorilor valahi din munții Pindului a dat naștere acestei împărății.

Românii din aceste părți au făcut parte din cel dintâu imperiu bulgar, desființat la 1018; împreună cu bulgarii ei au ajuns supuși ai împăratului dela Bizanț, din partea căruia aveau să îndure multe încercări de răscoală, așa una mai însemnată pe la anul 1040.

Toți scriitorii bizantini îi arată pe Vlăhi ca luptători temuți și îndeamnă pe compatrioții lor să se ferească de șiretenia acestor munteni.

Răscoală care a dat naștere împărăției româno-bulgare a izbucnit la anul 1186, îndată la începutul domniei împăratului Isaac II Anghel, care se urcase pe tron la 1185.

Având nevoie de mulți bani pentru căsătoria ce voia să o facă cu o prințesă ungară, puse biruri noi de cari fuseră lăși în deosebi Vlăhii munteni, cari se bucurau de oarecari privilegii. Luându-li-se mai multe oi ca de obicei, Vlăhii și Bulgarii, cari aveau dreptul de a se plânge de dreptul împăratului, trimiseră cu plângerea împotriva acestei nedreptăți pe doi frați, Petru și Asan, Români din părțile Balcanilor.

Plângerea lor n'a fost primită și cei doi frați au fost pălmuiți de un ofițer. Acesta a fost semnalul răscolei. Stăpânirea bizantină ajunsese nesuferită, Muntenii erau doritori de libertate și pe deasupra ei fiind bogomilii vedeau în grecii dela Bizanț niște dușmani vrednici de ura lor. Spre a se răzbuna necinstea ce se făcuse delegaților, întreg muntele se aprinde dela un capăt la altul (1186). La răscoală se întovărășesc și Români din stânga Dunării.

Bătălii la început, ei trec Dunărea și se întorc cu ajutorul Români și dela Cumani și în lungi și sângeroase lupte ei bat de repețite ori oștile împărătești și înființează pe țărmul primului imperiu bulgar, împărăția Românilor și Bulgariilor cu capitala Târnova, privind-o ca o înființare din nou a celei dintâi împărății bulgare.

Petru luă titlul de împărat, dar mai târziu se mulțumi cu stăpânirea unei părți din țară și lasă pe Aron ca conducător de căpetenie al mișcării.

Cât de departe merg planurile acestor păstori, putem cunoaște din cele ce ni le povestește istoricul contemporan a lui Frederic Barbarosa, care în drumul său spre Ierusalim, trecu în 1189 prin împărăția fraților Aron. Într-o întâlnire ce avu cu dânsii, Asaneștii îi proșteră un ajutor de 40 de mii de oameni în schimbul recunoașterii titlului de împărat și a unui ajutor pentru cucerirea Constantinopolului. Domnul român doria coroana Romei nouă.

Urmașii lui Petru și Asan poartă titlul de împărați ai Ungurilor și Românilor sau ai Bulgariilor și Vlăhiei, iar arhiepiscopul de Târnova se numește *Arhiepiscopul primat a toată Bulgaria și Vlahia*.

Petru și Asan au fost uciși și urmașii este al treilea frate mai mic Ioniță sau Ioanițiu, numit și Kaloian, (Ioan cel viteaz 1197—1207). Fiind biruit asupra Bizanținilor, el stăpâni Bulgaria, nordul Rumeliei orientale, părțile de răsărit ale Serbiei și colțul nordvestic al Macedoniei, iar în stânga Dunării Vlahia sau țara Românească.

Căutând un razim împotriva regelui Ungariei cu care ajunsese în dușmănie, el se gândi să intre în legătură cu Papa. Papa era atunci *Inocențiu III*. Acesta aflând despre gândul lui Ioniță în mai multe scrisori îl laudă, amintindu-i „nobila origine română” din care se trage și îndemnându-l să treacă

la biserica catolică. Ioniță primește unirea cu biserica catolică și o delegație trimisă de Papa îi aduce coroana și sceptrul de „rege al Bulgarilor și Românilor”, iar arhiepiscopul de Târnova demnitătea de „primat al Bulgariilor și Vlăhiei”. (1204).

Tocmai atunci creștinii din Apus porniseră a patra expediție cruciată pentru liberarea pământului sfânt. Din Veneția unde se adunaseră, ei sunt trecuți pe corăbii venețiene la Constantinopol, chemați de cetera de tron din familia împărătească.

Cruciații răstoarnă dinastia grecească și întemeiază *Impărăția latină* punând în fruntea ei pe francezul *Baldwin de Flandra*.

Acesta ridicând oarecari cereri asupra împărăției româno-bulgare este bătut de Ioniță, unde s'a și sfârșit.

Un urmaș vrednic în domnie a fost fiul său, *Ioan Asan II*, sau scurt *Asan II* (1218—1241), care după uciderea părintelui său de un ostaș trădător, a trecut Dunărea de unde venind cu ajutor fugărit pe uzurpator, un nepot de soră a lui Ioniță și ocupă scaunul domniei. El se căsătorii cu fca regelui *Andreu* din Ungaria și era în legatură de prietenie cu Latini, dela bizantinii cucerii Adrianopolul, mai toată Macedonia și Albania. Așezând însă credința ortodoxă în locul celei catolice și Papa văzând că sfaturile sale prietenești nu sunt primite, aruncă blestemul asupra lui Asan și pune pe *Bela IV*, regele Ungariei să-l scoată din domnie.

Navălirea Tătarilor pe deoparte și moartea lui Asan (1241) pe de altă puse ră deocamdată capăt acestei dușmănii. Asan II se stinse tocmai când era mai mare lipsă de mâna lui vitează. Rămân numai fii nevrăstnici și împărăția slăbește. Pe la anul 1257 se stinge dinastia română și împărăția rămâne curat bulgară. De aici înainte ea slăbește tot mai mult, până ce Turcii îi dau la 1389 lovitura de moarte.

Constături învățătorești

În ziua de 19 Iunie a. c., învățătorii din ținutul Orheiului adunați în scop ca să-și primească ajutorul bănesc de la Directoratul Instrucțiunii publice, au găsit cu cale ca să discute și faptul că nu li s'a plătit, de către Zemstva ținutului, salariul dela Ianuarie și până acum, și că în timpurile grele de astăzi când viața e foarte scumpă, le e greu să continue a frecuenta cursurile pedagogice până la finele lor, intrucât nu le e suficient numai ajutorul dat de către directorat.

Nu știu cine e de vină că nu li s'a plătit învățătorilor lea la curent și de bună seamă că trebuie să se ia măsuri pentruca să li se platească; credem, însă, că în nici un caz nu trebuie să se scribească d-nii învățătorii de cursuri, chiar dacă ar face sacrificii materiale din partea d-lor. Să-și facă fiecare numai următoarea înțelegere: ei fiind cei aleși să ducă la sate viața românească sanatoasă, care să priască basarabenilor, nu e păcat ca să piardă în zadar aceste zile mari pe care nu le vor mai întâlni niciodată, zile în care primesc lumina vie în limba românească și despre care au trambiațat atâtea vreme, că o iubesc?

Orhei

Asistent

Dela Universitatea populară

Miercuri 27 Iunie

I. D-I Profesor Gh. Ghibărescu: *Prutul și Nistrul ca hotar*. Basarab Voda și urmașii lui din familia Basarabilor stăpâni u aproape în întregime Basarabia. Înaintea de 1812 Prutul n'a fost cunoscut ca graniță a Moldovei spre răsărit; administrația era comună I. Moldovenii de pe malul Prutului și al Nistrului.

Cultura rusească a pătruns mai adânc numai în pătura dela oraș, țărânul a păstrat cu sfinț-nie graiul curgător al strămoșilor.

În secolul al XVI-lea Turcii pun stăpânire pe partea de sud a Basarabiei servind ca hotar cu Moldova. „Valul lui Traian” care se vede și azi. Ocupația turcească înstreinează o parte din Moldovenii, dar acestea nu-i descurajază, ci din contra îi oțelește și pentru viitor.

II. D-na Dr. Alistar: *Medicina populară*. Cea mai mică părticică în care se poate împărți un corp se numește celulă. Legătura între singurătatea celulei o face substanța intercelulară. Una sau mai multe celule la oaltă îndeplinesc aceleași funcțiuni, pe cari le face o ființă.

Digestiunea se face cu ajutorul următoarelor organe: gura, esofagul, intestinul subțire și intestinul gros.

Toate aceste organe laolaltă formează aparatul digestiv.

Absorbțiunea este trecerea materiilor nutritive în sânge.

III D-I prof. Dr. Conta: *Chimie alimentară*.

Oțetul. Se prepară prin oxidarea alcoolului cu ajutorul unui ferment, din vin, bere, vin de fructe, spirit ș. a.

Sunt mai multe procedee, ca Orleans, Pasteur, Schanzbach. Arată fiecare procedee în parte.

Trece apoi la falsificările oțetului prin topiri de metale, prin adăugiri de acizi minerali, extracte de plante, substanțe chimice ș. a.

În sfârșit vorbește despre analiza oțetului.

Contrabandele

Grănicerii dela pichetul Palanca au prins în ziua de 24VI, doi boi și patru viței ce urmau să fie trecuți în Ucraina.

Contrabandiștii Stefan Dumbravă, Gavril Barba, etc. au fost prinși și pedepsiți conform legilor în vigoare.

Grănicerii dela pichetul Tudora au prins pe contrabandistul Trofim Barbei pe când voia să treacă în Ucraina două vaci, un bou și trei viței.

Grănicerii dela pichetul Torășova au prins în ziua de 19 Iunie o contrabandă de 250 pici de miel.

Grănicerii dela Rezina au prins în ziua de 13 Iunie a. c. o contrabandă de 40 baloturi tutun care urma să fie trecut în Ucraina.

Patru dela pichetul Tudora a surprins pe locuitorul Toma Uța, trecând o contrabandă în Ucraina.

Contrabandistul în loc să se supue la somațiunile făcute a căutat să fugă, atunci bravul grănicer Muhlicia Nicolae a tras un foc de armă rănind grav pe contrabandist care a fost prins împreună cu contrabandă.

Banca Iașilor la Chişinău

După cum am anunțat, prima bancă românească din Chişinău, *Banca Iașilor*, a fost deschisă.

Începând dela 1 Iulie „Banca Iașilor”, va funcționa oficial în strada Pușchin, făcând tot felul de operațiuni comerciale: *Va da avans pe mărfuri, trasări, securi*, etc.

D. Inginer Miron Terdiman care a luat conducerea acestei bănci, promite că pe cât e posibil o să *schimbe gratuit moneda de hârtie românească ruptă*.

dragoste.

Suferința și tristețea poetului pe urma acestei crude lovituri a sorții, deopotrivă de sincere și simțite, sunt puse în versuri gingașe și frumoase, cari vor trăi todeauna („Steluța” ș. a.).

Afară de aceste poezii mai aflăm la Al. încă multe altele de dragoste. Țara sa cerea însă altceva: nu simțirea unuia, ci durerile și nevoile tuturor să se fie cântat! La 1848 îl răpește și pe Al. curentul revoluției, pornită de cei mai buni fii ai patriei române. Și atunci poetul ne dă o poezie foarte însemnată pentru timpul acela: „*Destep-tarea României*”, (1848) poezie tipărită și răspândită pe niște foi sburătoare. E o minunată poezie ca gândire și ca ideal și coține o muștrare cătră fiii nepăsători ai patriei, în acele vremuri grele, când duhul prefacerii trecea peste toată Europa, rezind la o viață nouă neamurile asprite și rămase în întunec.

Această poezie a fost mult răspândită și a pătruns puternic ca un trânt în inimile românești.

Scurtă vreme după publicarea poeziei s'a înăbușit revoluția, iar capii ei trebuiră să fugă și cu ei și Alecsandri. Acesta trece întâi în Bueovina, unde avea prieteni vechi, apoi peste Transilvania la Paris, de unde se întoarce în țară la 1852, lucrând pentru ideea uni-

Situația Războiului

Pe frontul francez:

La sud de Aisne trupele franceze au atacat în regiunea nord-vest de Lingpont, pe un front de 3 km. înaintând 1200 m. în adâncime și cuprinzând ferma Chavigny.

Germanii vorbesc de efectul mare al trupelor americane, cari dau atacuri de recunoaștere în regiunea Chateau—Thierry. De asemenea Englezii întreprind recunoașteri pe canalul La Bassée.

Aviatorii francezi, în timpul unei expediții de noapte, au aruncat 28 mii tone de proiectile asupra lagărelor germane.

Pe frontul italian:

Știri din sursă elvețiană arată că Germanii s'au hotărât să-i ajute pe Austriaci cu trei corpuri de armată, obligându-i să prepare o nouă ofensivă pe frontul italian.

Această a doua încercare, pusă sub comanda noului generalism v Büllow, se crede că se va face în sectorul Alpin.

Până atunci Italianii continuă să atace, curățind terenul între Sile și Piave și la ost de Monte Pelica.

Numărul total al prizonierilor făcuți de Italiani în timpul din urmă se ridică la 24 mii cu peste 500 de ofițeri.

Pe frontul macedonean:

Bombardament și activitate de recunoaștere din partea aliaților pe tot frontul.

În Albania trupele italiene și franceze au început o operație mai mare care se desfășoară în mod favorabil. Au fost făcuți în prima zi peste 1000 de prizonieri între cari 50 ofițeri. Austriecii confirmă anunțând că, în valea râului Vojusa și-au retras posturile avansate.

Comunicatul turcesc anunță activitate slabă de artilerie în Palestina. Cinci avioane ale aliaților au aruncat un număr mare de bombe asupra Constantinopolului în ziua instalării noului Sultan.

O mare flotă aliată se apropie de Dardanele.

Librăria „ROMANIA NOUA” s'a mutat în str. Puschin. Casele Hotelului Londra.

Se găsesc de vânzare tot felul de cărți, reviste, hărți, cărți postale ilustrate, hârtie de scrisori ș. a.

INFORMAȚIUNI

Din cauza sfintei sărbători *Petru și Pavel*, numărul următor al gazetei noastre va eși numai *Sâmbătă noaptea*.

Din lipsă de loc însemnările despre Basarabia românească ale redacției noastre C. R. Munteanu, vor începe a se publica în numărul viitor.

D. General Văitoianu la Primărie. — Miercuri dimineața, comisarul general al Basarabiei, d. General Văitoianu s'a dus la Primărie, unde s'a constătuit timp îndelungat cu Primarul asupra chestiunii alim.ntare.

Seara la orele 8, d-sa a luat parte la consiliul directorilor.

Audiența arhiepiscopice. — P. S. S. Arhiepiscop Nicodem primămește în fiecare zi dela orele 11 și jum. la 1 în palatul arhiepiscopesc.

Pâine pentru Chişinău. — Primăria a luat înțelegere cu două mării din Chişinău pentru ca în timpul dela 1 Iulie până la 1 August ele să furnizeze orașului 30—50,000 puduri de făină de grâu. În urma acestei înțelegeri funtul de pâine se va vinde cu prețul între 1.10 ruble.

Prețurile maximele la Chişinău. În urma unei decizii zahărul se va vinde en-gros cu 11 lei kgr. en-detail 12 lei kgr. Cafea 50 lei kgr. și cu deamăntul 60 lei. Ceaiul 75 lei și 109 lei kgr.

De ce traiul este scump

Una din cauzele scumpirii traiului, este sistemul practicat până în prezent de speculații Evrei.

Stricăciunile inundațiilor. — În urma ploilor torențiale, cari au căzut în Moldova, a fost stricată de inundație calea ferată lângă Bacău, la Tecuci și linia care pleacă din Iași spre Basarabia. Astăzi circulația pretutindeni a fost restabilită.

După încheierea păcii.—Curtea marțială din Iași a achitat aliații pe locotenentul de rezervă Barbu Catargi, din vechie familie boierească. Dânsul fusese condamnat la moarte pentru dezertare în timpul războiului.

Ravagiile ploilor.—După știrile primite din județ, ploile cazute zilele trecute au stricat multe grădini de zarzavat, și apele au luat podurile. Puhoiul a adus mult nisip, care a doborât la pământ grăul.

Piatra a stricat grânele și fructele.

Executarea unui general rus.—La Tăganroc a fost împușcat de bolșevici cunoscutul general rus Rennenkampf, baron neamț de Baltica, care fusese îndepărtat din armată după grozava înfrângere a trupelor rusești dela lacurile maruriene.

De ce traiul este scump

Una din cauzele scumpirii traiului, este sistemul practicat până în prezent de speculații Evrei.

Aceștia opreau carele cu grâu la bariera orașului, sau chiar mai înainte, inducând în eroare pe țărani pe motiv că Români le rechiziționează tot.

În acest mod Evreii le luau sacii de grâu cu 50—60 lei suta de kgr. pentru ca după ce-l măcinau, să-l vândă cu 500 lei suta de kgr.

Producători, fericiți-vă de speculanți, nu vă încredeți în svornurile răspândite de rău-voitori.

Vindeți-vă produsele în târguri și piețe, nu la speculatorii voștri la bariera orașului.

Directoratul Finanțelor

aduce la cunoștința obștească, că dacă unele oficii poștale, nu fac deocamdată operațiuni pentru Casa de Economie, aceasta este din cauza organizării serviciilor.

Peste câte-va zile, toate oficiile vor reîncepe să primească depunerii pentru Casa de economie și să facă restituiri sumelor depuse.

Dentist Mughinstein

Str. Haralambie 51

Execută orice lucrări dentistice.

Specialitate pentru dinți de aur

Doctorul

L. NISSIM

De la Facultatea de Medicină

— din București —

— MAMOS —

— Consultații 6—8 p. m. —

Bulevardul Alexandru 47 (Alexandrovscala Ulița 47).

— CHIȘINĂU —

LECȚIUNI DE LIMBA ROMÂNEASCĂ

PREDA

Institutul G. IONESCU

STRADA GOGOL 16—Gimnaziul No. 1 de Bâciți—la „Cercetași”.

Tânăr demobilizat fost funcționar

la Staț, caută post biurow.

A se adresa la ziar.

Cine știe de soțul meu Teodor Bozșan, fost ofițer la Siguranța Statului, să-mi dea știri la „Restaurantul Mărășești” Chişinău, Drumul Muncesți 249.

Lucrători tipografici se caută pentru Tipografia „România Nouă” Chişinău.

IAURT

preparat după metoda d-ului Mecinicoff, este recomandat de toți medicii contra boalelor de intestine și de stomac; este un aliment răcoritor și plăcut.

Servim după comandă la domiciliu; și în chioscul din strada Pușkinskaia colț cu grădina Sobor; precum și unt, renumită brânză franceză „Charles Gervais” lapte bătut și brânză de vaci.

Lăptăria Aurora

Chişinău

Str. Inzova 14

BIURO DE AVOCATURA și NOTARIAT

Str. Sînadinevskaia 29, Chişinău.

Sub direcțiunea D-lor:

MIHAIL I. BADESCU

Licențiat în drept. Diplomat în științele comerciale superioare, fost Controlor și Avocat delegat la Banca Populare și Cooperativele sătești și

ION G. LECCA

Fost Procuror, Judecător d. instrucție

— AVOCAT —

Consultații dela 9—10 dim., 6—7 sear

Din istoria literaturii române

— V. Alecsandri —

1819—1890

Pentru ideea Unirii țărilor române s'a lucrat mult. Cercul bunilor patrioți creștea mereu. În el aflăm și pe marile poezii *Vasile Alecsandri*, născut la 1819 (sau 1821) în Moldova, lângă Bacău.

A a fost fiu de boer. A învățat la început, după obiceiul vremii, carte grecească și franțuzească. Mai târziu pleacă la Paris ca să mântuiască studiile gimnaziale și să învețe medicina. De medicină se lasă curând și se apucă pe rând de drept și matematici, fără însă ca să se fie până la sfârșit numai de un studiu și să-l isprăvească. Sufletul său poetic îl îndemna pe Al. la studiul literaturii vechi, apoi al celei franceze literate. La scriitorii străini el a aflat idei înalte. Dar poetul nu și-a putut isprăvi studiile, fiind chemat în țară, unde se îmbolnăvise greu maică-sa, care și muri în curând, lăsându-l adânc întristat.

Ca să-și aline durerea, poetul călătorește prin munții Moldovei, unde stă de vorbă cu țărani și ciobani, din gura cărora află că poporul românesc dela

sata are ascunsă în sufletul său o mare comoră de simțire și gândire: „Românul e născut poet!”

„I. găsește legende, amintiri vechi, simțiri alese, patimi adănci puse în versuri de țărani El le adună și scrie această literatură populară, pe care se hotărăște să o publice, ca să dea dovoda lumii că trăește un suflet român pe aceste plaiuri. În Iași se hotărăște cu prietenii săi să scoată un jurnal (revista) pentru a putea tipări aceste comori.

Al. a început a tipări pela 1840 poezii într'un jurnal, ce există acum. Doriința de a scoate o nouă revistă nu i-a fost împlinită. Și Al. adună documente, în parte la sfaturi mari pentru Unire.

În aceiași vreme sufletul său tânăr prinde dragoste de sora unui prieten al său Costache Negri, Elena. Poetul așterne pe hârtie, în versuri simțirile sale gingașe, alese. Dar iubita sa se îmbolnăvește curând și pleacă în țări străine, pentru a-și îngriji sănătatea. Poetul credincios se la pe urma ei. Dar curând ea moare și poetul ră-

zdrobit lângă groapa întâiei sale

multe glasuri le-a căpătat însă prietenul său, colonelul Alexandru Ion Cuza. Alexandrii la ajutor mult. Așa de pildă a fost ministru al României la Paris, unde-l cunoștea tot. Acolo face servicii mari pentru țară. El merge chiar la împăratul Napoleon III, cerându-i ajutor pentru țară.

Al. tipărește în acea vreme poeziile, ce le adunase în poporul dela țară. Icolocol el a schimbat și tocmit versul popular, lustruindu-l.

Nu peste mult el tipărește însă și un volum de poezii proprii, originale intitulat: „Doine și lăcrămioare”.

Cuza n'a putut să stăpânească lungă vreme țara. Dupe 7 ani a fost scos din domnie. Alexandri, prietenul său, se lasă atunci de politică.

La 1868 vine pe tron Carol I. La 1877 se face războiul ruso-turc, iar Români, alături de Ruși, luptă vitejește pe câmpiile bulgare, la Plevna, Gri-vița, ș. a., ajutând mult la biruința Rușilor. Alecsandri a tălmăcit în versuri frumoase faptele eroice ale soldaților români, cari au liberat și și-au înalțat astfel patria, în calegerea de poezii: „*Ostașii noștri*”.

După 1878 se retrage Al. la moșia sa Mrești pe Siret. Aici scrie el „*Pa-stelurile*” sale, poezii, în care zugrăvește cu mâna de meșter viața și farmecele naturii din patria sa. Sunt a-

ceste versuri, după părerea multor critici, cele mai bune ale poetului. În ele a descris poetul și viața țărânului român, arătându-o pururea senină și fericită.

El scrie neobosit mai departe dându-ne pe lângă poezii și teatru: comedii, drame, vodeviluri, cântece.

El a fost pururea fericit, pentru că și natura sa a fost așa. Dar și murile sale s'au împlinit pe rând sub ochii săi. El vede România ajungând régat (1881) și moare la 1889.